

En moviment | Actualitzat el 21/03/2021 a les 10:00

La meitat de les cooperatives creades a Catalunya el 2020 van ser acompanyades pels Ateneus Cooperatius

Els ateneus cooperatius van acompanyar un total de 890 nous projectes d'economia social durant el 2020 malgrat la pandèmia | Prop de 40.000 persones van participar durant el 2020 en les activitats impulsades des del Programa d'Economia Social de la Generalitat

Part del grup impulsor de +65 el dia que es va constituir formalment la cooperativa l'1 de desembre passat a Taradell

+65 és el nom d'una de les 149 noves cooperatives (<https://www.facebook.com/Cooperativa-65-105876974712340>) constituïdes durant l'any 2020 a Catalunya. La nova cooperativa, amb seu a Taradell, és un projecte que busca oferir qualsevol tipus de servei a les persones jubilades del municipi a través de professionals amb els objectius d'evitar riscos, d'allargar la jubilació i de que la gent gran pugui continuar vivint a casa de manera autònoma. Les persones que en són sòcies són la pròpia gent gran del poble, que s'autoorganitza per dotar-se d'aquests serveis i fer-se la vida de jubilada més còmoda. La posta en marxa de +65 ha estat possible gràcies a l'empenta d'Emília Bosch i la resta de persones que han impulsat el projecte, però també del suport de la Mancomunitat La Plana i l'acompanyament de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central (<http://www.coopcatcentral.cat/2021/02/16/lateneu-cooperatiu-amb-la-cooperativa-65-de-taradell/>) en tot el procés de constitució.

Durant l'any 2020 es van crear a Catalunya 149 noves cooperatives malgrat les circumstàncies adverses derivades de la crisi sanitària i social de la Covid-19. Són dades del Registre de Cooperatives de Catalunya i que formen part del balanç de l'any 2020 del Programa d'Economia Social (<https://economiasocial.coop/>) del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat. A més durant aquest mateix any es van dur a terme fins a 890 acompanyaments a nous projectes d'economia social des dels 14 ateneus cooperatius que operen en el marc del Programa d'Economia Social de la Generalitat.

Setanta-una de les cooperatives creades al llarg de 2020, pràcticament la meitat del total, ho van fer amb l'acompanyament d'algun dels 14 ateneus cooperatius. Si més enllà de la fórmula cooperativa, es tenen en compte altres tipus d'empreses de l'economia social, com associacions amb activitat econòmica, fundacions o mutualitats, el nombre de noves empreses d'economia social acompanyades pels ateneus cooperatius durant l'any passat s'enfila fins a les 131. De fet, en total els 14 ateneus van iniciar durant el 2020 fins a 890 acompanyaments per a la creació o consolidació d'organitzacions i entitats d'economia social i cooperativa.

El Programa d'Economia Social de la Generalitat inclou els 14 Ateneus Cooperatius (<https://economiasocial.coop/ateneus-cooperatius>), però en el cas de 2020, també un centenar dels anomenats Projectes Singlars (<https://economiasocial.coop/projectes-singlars>), i diversos programes transversals. Entorn seu pivoten les polítiques del Govern de foment de l'economia social i de generació d'ocupació en aquest àmbit. El pressupost resultant final d'aquestes polítiques va pujar a gairebé 14 milions d'euros, dels quals 8,9 van ser destinats als Projectes Singlars i 3,9 als Ateneus Cooperatius. La xifra és superior que en anys anteriors, ja que la convocatòria anual de Projectes Singlars havia estat inicialment de 5 milions, però el mes de juny se'n va convocar una segona d'extraordinària de 3,9 milions més per finançar projectes encaminats a combatre les conseqüències de la crisi social, econòmica i sanitària de la Covid-19.

Presentació del Programa d'Economia Social de la Generalitat de 2019; el 2020 no es va presentar a causa de la pandèmia Foto: Sara Blázquez

Josep Vidal, director general d'Economia Social, el Tercer Sector i les Cooperatives de la Generalitat posa en valor la territorialització dels projectes sorgits amb el suport del Programa d'Economia Social. Segons Vidal, la territorialització «s'ha revelat com un dels elements estratègics clau per al desenvolupament de l'economia social i solidària». Afegeix que amb l'impuls de la xarxa d'ateneus cooperatius i de projectes singulars, «hem consolidat l'ecosistema de foment de l'economia social amb excel·lents resultats». Fins i tot en territoris poc proclius a la creació de cooperatives com l'Alt Pirineu on, recorda Vidal, s'han creat 13 cooperatives en els últims tres anys, o el Berguedà, amb 11, o les Terres de l'Ebre, que ha duplicat el nombre de cooperatives creades respecte l'any anterior.

Un centenar de Projectes Singulars per generar ocupació en l'economia social

Els Projectes Singulars tenen per objectiu generar ocupació a través de la creació de nous projectes empresarials, noves línies de negoci, empreses o mercats, en el marc de l'economia social i cooperativa i aprofitant oportunitats estratègiques del propi sector d'activitat, o del territori. L'any 2020 se n'havien beneficiat inicialment 60 iniciatives, a les quals cal sumar les 33 de la convocatòria extraordinària amb motiu de la Covid-19. En les tres primeres convocatòries, entre 2016 i 2018, ja s'havien finançat 143 projectes que han generat ocupació a través de l'economia social i cooperativa. Els àmbits econòmics són diversos, i van des de l'economia verda al comerç, l'habitatge, l'agricultura i l'alimentació o la tecnologia, la cultura, l'oci o l'hostaleria, entre altres.

Les mesures de suport a Projectes Singulars arran de l'esclat de la Covid-19 tenen per objectiu reactivar econòmicament les empreses d'economia social mitjançant la intercooperació. Es busca afrontar millor els reptes de la nova realitat socioeconòmica de forma que es reforci la viabilitat de les empreses, la competitivitat de l'economia social i el manteniment i la dinamització de l'ocupació.

Foto de família de la cooperativa Les Contrabandistes, un dels projectes Singulares de 2020 que ha posat sobre el mapa el cooperativisme cerveser artesà Foto: Aleix Auber

Pel que fa a la Xarxa d'Ateneus Cooperatius de Catalunya, aplega 14 d'aquests dispositius al llarg de tot el país, i des de la seva creació, l'any 2016, s'han consolidat com el referent del foment de l'economia social a cadascun dels territoris. Entorn dels 14 ateneus hi treballen 130 entitats públiques i privades agrupades en aliances, a més de 270 entitats col·laboradores més, en un exercici d'intercooperació que ha donat com a fruits el naixement i consolidació de diversos projectes cooperatius en els últims anys en comarques on hi tenien escassa presència.

Més de 3.000 activitats dels ateneus cooperatius en plena pandèmia

A més, en un context complicat com el derivat de la crisi sanitària, social i econòmica de la Covid-19, els ateneus cooperatius van poder adaptar-se al nou escenari i van generar un conjunt d'accions per donar-li resposta. Malgrat la pandèmia, durant el 2020 van tenir lloc més de 3.200 activitats de foment de l'economia social, bona part dels quals es van poder adaptar a l'entorn virtual, amb un increment significatiu del nombre de participants, que va pujar a 18.802 persones (7.624 dones i 5.178 homes).

Al llarg de 2020 es van constituir de la mà dels 14 ateneus, i malgrat la pandèmia, un total de 131 noves organitzacions i entitats de l'economia social, en les quals es van inserir 543 persones (333 dones i 210 homes). Durant l'últim any, a més, es van iniciar fins a 890 acompanyaments per a la creació o consolidació d'organitzacions i entitats de l'economia social i cooperativa.

Als 543 nous llocs de treball creats durant l'últim exercici en projectes constituïts de la mà dels 14 ateneus cooperatius cal sumar-hi els que hauran sorgit dels 93 Projectes Singulares, dels quals encara no es disposa la xifra total, ja que una part significativa dels projectes finalitzen el període subvencionat per les dues convocatòries al llarg de la primera meitat d'aquest any 2021.

Vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=-Pi1qY6Kj0k>

El Programa d'Economia Social es complementa amb 13 actuacions transversals de foment de l'economia social i cooperativa en l'àmbit educatiu i universitari, la formació i la gestió i la promoció i difusió. En aquests programes hi ha implicades sis universitats i una escola de negocis, i van participar en les activitats organitzades un total de 26.615 persones.

Més de 4.400 cooperatives que generen 40.000 llocs de treball

L'economia social comprèn totes les formes d'activitats econòmica que tenen com a finalitat la resolució d'una problemàtica social o la satisfacció de les necessitats econòmiques dels seus associats, prioritzant el benestar d'aquestes persones per davant de la generació de capital. Actualment, segons dades del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat, l'economia social dona feina a més del 10% de la població activa, aporta el 8% del PIB del país i agrupa a unes 19.000 entitats, que associen i presten atenció a unes 5 milions de persones.

La fórmula cooperativa, amb més tradició a Catalunya, inclou més de 4.400 cooperatives existents, i més de 40.000 llocs de treball. En els últims quatre anys, arran de la implementació del Programa d'Economia Social de la Generalitat amb el format actual s'han creat a Catalunya 741 noves cooperatives, segons dades del Registre de Cooperatives de Catalunya. Només el 2020, arran de la crisi econòmica i social de la Covid-19, el ritme de creixement del nombre de cooperatives s'ha estancat lleugerament. Amb tot, en demarcacions com la de Girona, per exemple, el ritme es va mantenir i es van constituir les mateixes cooperatives que el 2019.